

Μεταρρυθμίσεις στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και λόγω Trump

(Σε ασύνδετο σχήμα)

Τα πρώτα χρόνια του μνημονίου, όταν όλοι μιλούσαν για

το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και το παρουσίαζαν σαν έναν διεθνή μπαμπούλα, είχα γράψει ένα άρθρο όπου προσπαθούσα, κατά το δυνατόν, να εξηγήσω ποιος είναι πραγματικά ο ρόλος του. Έγραφα τότε ότι το ΔΝΤ όχι μόνο δεν είναι ο δράκος που κατασπαράζει τους λαούς, όπως ορισμένοι πολιτικοί παρουσίαζαν, αλλά αντίθετα έχει σώσει πολλές χώρες από τη χρεωκοπία, βάζοντας κάποια τάξη στα οικονομικά τους, γιατί όπως γνωρίζουμε, η χρεωκοπία είναι ό,τι χειρότερο μπορεί να συμβεί σε ένα κράτος, σε μια επιχείρηση, σε ένα άτομο. Εύχομαι να μην συμβεί σε κανέναν ποτέ.

Ένας παρόμοιος διεθνής οργανισμός, που ιδρύθηκε περίπου την ίδια περίοδο, τα χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), στα αγγλικά World Trade Organization (WTO). Έχει και αυτός προσφέρει σπουδαίες υπηρεσίες στο διεθνές εμπόριο και στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου των λαών.

Για να γίνει κατανοητή η σημασία των υπηρεσιών του ΠΟΕ θα διηγηθώ μία προσωπική μου εμπειρία. Στην εταιρεία μας καθώς και σε μία άλλη πολυεθνική που ήμουν διευθύνων σύμβουλος υπογράφαμε συμβόλαια συνήθως για μεγάλες παραγγελίες στα πλοία. Η παράδοση τέτοιων συστημάτων είναι πολύπλοκη, έχει πολλά επί μέρους σημεία που πρέπει να διευκρινιστούν και να περιγραφούν επακριβώς και ως εκ τούτου συντάσσεται ένα σχετικό συμβόλαιο. Αυτό το συμβόλαιο συνήθως προετοιμάζεται από τους δικηγόρους των συμβαλλόμενων μερών, αγοραστών και πωλητών, όπου ο καθένας προσπαθεί να εξασφαλίσει ευνοϊκότερους όρους για τον πελάτη του.

Σε αρκετές περιπτώσεις καταλήγαμε σε αδιέξοδο και έτσι κάποιος έμπειρος δικηγόρος μάς πρότεινε να χρησιμοποιήσουμε το προϋπάρχον συμβόλαιου ΠΟΕ της Γενεύης.

Θυμάμαι κάποια από τις περιπτώσεις που αφορούσε ένα πλοίο με το οποίο είχα ταξιδέψει κάμποσες φορές. Είχα προσέξει, λοιπόν, ότι αυτό το βαπόρι ήταν γερό σκαρί και θα άξιζε να αλλάξουμε τις παλαιού τύπου μηχανές με καινούργιες, οι οποίες θα έκαιγαν βαρύ πετρέλαιο που κοστίζει τα μισά από το diesel και θα έδιναν μεγαλύτερη ταχύτητα στο βαπόρι, ώστε αντί για τρία δρομολόγια την εβδομάδα να μπορεί να κάνει έξι.

Όταν το πρότείνω στη ναυτιλιακή είχα πρόβλημα με όλο το διοικητικό συμβούλιο, κανείς δεν συμφωνούσε εκτός από τον πρόεδρο που είχε ευρύ πνεύμα και είχε καταλάβει. Τους υπόλοιπους τους έπεισα μετά από πολλές συζητήσεις και αφού έκανα κάνα δυο ταξίδια στην έδρα της εταιρείας.

Γράφει ο
Βύρων Τομάζος
Μηχανολόγος,
Απόφοιτος Πολυτεχνείου
Μονάχου
e-mail: btomazos@gmail.com

Το συμβόλαιο το γνώριζα πάρα πολύ καλά και δεν έπαιρνα μαζί μου τον δικό μας δικηγόρο. Οι δικηγόροι της άλλης πλευράς δεν είχαν εμπειρία στα ναυτιλιακά και ...βρήκαμε και πάλι σε τοίχο.

Επειδή όμως το διοικητικό συμβούλιο είχε συμφωνήσει, δεν ήθελαν οι δικηγόροι να φέρουν την ευθύνη της αποτυχίας και τελικά μετά από μαραθώνιες συζητήσεις επί του συμβολαίου -το οποίο σημειωτέον είναι αντικειμενικό και προστατεύει εξίσου τα συμβαλλόμενα μέρη- μου είπαν «Κύριε συνάδελφε, μπορούμε να σας μιλήσουμε ιδιαίτερα;». Εγώ δικηγόρος δεν είμαι, πήγα όμως στα γραφεία τους και σκάνονται και οι τρεις πάνω και μου λένε «κύριε συνάδελφε, παρακαλούμε δεχτείτε και εσείς κάποιες αλλαγές, δουλεύουμε τόσο καιρό, πρέπει να δικαιολογήσουμε την αμοιβή μας».

Τους απάντησα «αυτό είναι πολύ δύσκολο, γιατί είναι φτιαγμένο από πολλούς νομικούς, είναι ένα διεθνές συμβόλαιο και είναι ουδέτερο αλλά θα δεχτώ κάποιες μικρές αλλαγές». Μου είπαν «ευχαριστούμε πάρα πολύ, συνάδελφε» και το συμβόλαιο υπεγράφη. Από τότε κάνω πλάκα με τους δικηγόρους, τους αποκαλώ «κύριε συνάδελφε» και τους διηγούμαι την ιστορία...

Η ουσία της υποθέσεως είναι ότι η αλλαγή των μηχανών σε αυτό το βαπόρι αποδείχθηκε πολύ επιτυχημένη, η εταιρεία κέρδισε πάρα πολλά χρήματα και έτσι έδινε και εκπτώσεις στους επιβάτες. Το ευτράπελο της υποθέσεως είναι ότι ενώ στην αρχή όλοι του συμβουλίου ήταν αρνητικοί στο να γίνει, μετά μόλις είδαν την επιτυχία, έλεγαν ότι ήταν δική τους ιδέα και εγώ απαντούσα ξεχωριστά στον καθένα «Μπράβο, χωρίς εσένα δεν θα γινόταν»...

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός που ρυθμίζει το διεθνές εμπόριο. Ο ΠΟΕ ξεκίνησε επίσημα την 1η Ιανουαρίου 1995 στο πλαίσιο της συμφωνίας του Μαρακές, η οποία υπογράφηκε από 124 χώρες στις 15 Απριλίου 1994, αντικαθιστώντας τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ) η εφαρμογή της οποίας ξεκίνησε το 1948. Είναι ο μεγαλύτερος διεθνής οικονομικός οργανισμός στον κόσμο. Ο ΠΟΕ ασχολείται με τη ρύθμιση του εμπορίου αγαθών, υπηρεσιών και πνευματικής ιδιοκτησίας μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών παρέχοντας ένα πλαίσιο για τη διαπραγμάτευση εμπορικών συμφωνιών και μια διαδικασία επίλυσης διαφορών που αποσκοπεί στην επιβολή της συμμόρφωσης των συμμετεχόντων στις συμφωνίες ΠΟΕ, οι οποίες υπογράφονται από αντιπροσώπους κυβερνήσεων μελών και επικυρώνονται από τα κοινοβούλια τους. Ο ΠΟΕ απαγορεύει τις διακρίσεις μεταξύ των εμπορικών εταιριών, αλλά προβλέπει εξαιρέσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, την εθνική ασφάλεια και άλλους σημαντικούς στόχους. Οι διαφορές που σχετίζονται με το εμπόριο επιλύονται από ανεξάρτητους δικαστές στον ΠΟΕ μέσω διαδικασίας επίλυσης διαφορών.

Μελέτες δείχνουν ότι ο ΠΟΕ ενίσχυσε το εμπόριο και ότι τα εμπόδια θα ήταν περισσότερα εάν δεν υπήρχε. Ο ΠΟΕ επηρέασε έντονα το κείμενο των εμπορικών συμφωνιών, καθώς σχεδόν όλες οι πρόσφατες [προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες] αναφέρονται στον ΠΟΕ ρητά.

Οι συμφωνίες εμπίπτουν σε έξι βασικά σημεία:

- τη συμφωνία για την ίδρυση του ΠΟΕ
- τις πολυμερείς συμφωνίες για το εμπόριο αγαθών
- της Γενικής Συμφωνίας για το Εμπόριο των Υπηρεσιών
- τη συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου
- την επίλυση διαφορών
- την αναθεώρηση των εμπορικών πολιτικών των κυβερνήσεων

Το έναυσμα για τη γραφή αυτού του άρθρου δόθηκε, κατά κύριο λόγο, από τον εμπορικό πόλεμο που έχει εγείρει ο Trump και που απειλεί ακόμα και την ύπαρξη αυτού του οργανισμού. Το οξύμωρο είναι ότι αυτό ξεκινάει από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής που είναι από τα ιδρυτικά μέλη και ο πιο σθεναρός υποστηρικτής του. Όμως και άλλοι πολλοί παράγοντες έχουν εξασθενήσει την ισχύ του οργανισμού γι' αυτό χρειάζεται μια νέα αναδιοργάνωση.

Η χρονοβόρα γραφειοκρατική διαδικασία της επίλυσης διαφορών και της αρχής της συναίνεσης οδήγησαν στην αναποτελεσματικότητα της οργάνωσης. Επιπλέον, η ταχεία ανάπτυξη της οικονομίας νέων τύπων, καθώς και η άνηση των νέων επιχειρηματικών μοντέλων στην εποχή της πληροφορίας εγκατέλειψαν τον ΠΟΕ, ορισμένοι ισχύοντες κανόνες του είναι ξεπερασμένοι και ακατάλληλοι για το περιβάλλον του ηλεκτρονικού εμπορίου, της ζωής των δεδομένων, της προστασίας του περιβάλλοντος, της πολιτικής ανταγωνισμού, της διευκόλυνσης επενδύσεων και σε άλλα σύγχρονα διεθνή οικονομικά και εμπορικά θέματα. Σε συνδυασμό με μια αυξανόμενη τάση των περιφερειακών και διαπεριφερειακών ελεύθερων εμπορικών συμφωνιών, ιδίως μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών, ο ΠΟΕ έχει σπρωχθεί στο περιθώριο. Τα τελευταία χρόνια, ο οργανισμός αντιμετωπίζει ακόμη πιο σοβαρές και άμεσες προκλήσεις, με την εκλογή του Donald Trump ως Πρόεδρου των ΗΠΑ, την έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και το κύμα προστατευτισμού και αντι-παγκοσμιοποίησης σε όλο τον κόσμο.

Δεν είναι μόνο ο τωρινός πρόεδρος Trump αλλά και ο προηγούμενος που έχουν χρησιμοποιήσει μεν διαφορετικές μεθόδους, οι στόχοι τους όμως είναι κοινοί. Με την υπογραφή μιας νέας γενιάς διμερών και περιφερειακών εμπορικών και οικονομικών συνθηκών, οι Ηνωμένες Πολιτείες επιχειρούν να φέρουν την Κίνα και άλλες χώρες στα νερά τους και τέλος, να αναδιαμορφώσουν τον ΠΟΕ με βάση τα δικά τους συμφέροντα.

Εκτός από τις Ηνωμένες Πολιτείες ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσικ και ο Γάλλος Πρόεδρος Εμμανουέλ Μακρόν ζήτησαν περισσότερες μεταρρυθμίσεις του ΠΟΕ ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στο σημερινό χάος του διεθνούς εμπορίου και να αποτραπεί ο κίνδυνος της διάδοσης των εμπορικών πολέμων στο μέλλον.

Οι συνέπειες κατάργησης του ΠΟΕ είναι ανυπολόγιστες και συνεπώς η μεταρρύθμιση του οργανισμού είναι ένα ζήτημα που χρειάζεται ευρεία υποστήριξη σε όλο τον κόσμο. Ο Μακρόν είχε προτείνει η ΕΕ, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Κίνα και η Ιαπωνία, μαζί με άλλες χώρες, να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την οικοδόμηση συναίνεσης σχετικά με ένα κοινό σχέδιο μεταρρύθμισης, στη σύνοδο κορυφής των G20.

Αλλά παραμένει το ερώτημα για το πώς θα επιτευχθεί ένα κοινό σχέδιο μεταρρύθμισης.

Τόσο οι ανεπτυγμένες όσο και οι αναπτυσσόμενες χώρες εξακολουθούν να προσαρτώνται τα συμφέροντά τους και να έχουν αποκλίνουσες προτάσεις σχετικά με το ποια μορφή θα πρέπει να έχει η οποιαδήποτε μεταρρύθμιση.

Η Κίνα στηρίζει σθεναρά το βασικό καθεστώς του ΠΟΕ στο διεθνές εμπόριο και την παγκόσμια οικονομία, και έχει προσπαθήσει να ενισχύσει τη συνεργασία με άλλες χώρες μέσω συνεχιζόμενων διαπραγματεύσεων, όπως η συμφωνία επενδύσεων Κίνας-ΕΕ, η συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών Κίνας-Ιαπωνίας-Νότιας Κορέας καθώς και την περιφερειακή συνολική οικονομική εταιρική σχέση. Ακόμα, υπάρχει μια διάσταση απόψεων σχετικά με θέματα όπως βιομηχανικές επιδοτήσεις, καθεστώς της αναπτυσσόμενης χώρας και κρατικές επιχειρήσεις και άλλα παρεμφερή.

Η μεταρρύθμιση του ΠΟΕ είναι βέβαιο ότι θα είναι περίπλοκη, αλλά πρέπει τελικά να πετύχει. Χωρίς προγραμματισμό και συntonισμένη προσπάθεια, κάθε απόπειρα αλλαγής του ΠΟΕ δεν θα καρποφορήσει και η παγκόσμια οικονομία θα οπισθοδρομήσει στο δίκαιο της ζούγκλας που κυριαρχούσε πριν από την σύσταση της οργάνωσης 70 χρόνια πριν.

Οι δύο μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, ΗΠΑ και Κίνα, έχουν ετήσιους φόρους επί των εισαγωγών πάνω από 360 δισεκατομμύρια δολάρια στις μεταξύ τους συναλλαγές.

Αυτό υποχρέωσε μεγάλο μέρος του υπόλοιπου κόσμου να περιοριστεί σε ρόλο θεατή.

Ο Trump υποστηρίζει εδώ και καιρό ότι ο ΠΟΕ, ο "αστυνομικός" του διεθνούς εμπορίου, ευνοεί την Κίνα με αθέμιτους τρόπους από τότε που εντάχθηκε στο σώμα το 2001.

«Αν ο ΠΟΕ δεν αλλάξει τις τακτικές του», δήλωσε ο Trump στο Bloomberg σε συνέντευξή του στις 30 Αυγούστου, «οι ΗΠΑ θα αποσυρθούν».

Με λίγα λόγια ο Trump απειλεί να "σκοτώσει" τον ΠΟΕ προσπαθώντας να τον αναγκάσει να εξυγιανθεί. Ελπίζουμε να μην ξεριζώσουμε το δέντρο κουνώντας το για να σωθεί...

Ωστόσο, οι προσπάθειες για την εξυγίανση είναι σε εξέλιξη. Τον Σεπτέμβριο, ο Καναδάς και η ΕΕ δημοσίευσαν ξεχωριστά σχέδια για τη μεταρρύθμιση των τριών πυλώνων, της διαπραγμάτευσης εργασίας, του διακανονισμού των διαφορών και της παρακολούθησης του ΠΟΕ και την έναρξη επικαιροποίησης των παγκόσμιων εμπορικών κανόνων.

Οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία και η ΕΕ καταρτίσουν κανόνες για την αντιμετώπιση κοινών καταγγελιών που αφορούν στην Κίνα σχετικά με τις βιομηχανικές επιδοτήσεις, τις κρατικές επιχειρήσεις και την κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όσον αφορά στην έντονη συζήτηση σχετικά με τη μεταρρύθμιση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), η Κίνα ελπίζει ότι η μεταρρύθμιση θα αντιμετωπίσει τις ανησυχίες και θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες των περισσότερων μελών. Ο πρωταρχικός σκοπός του ΠΟΕ δεν πρέπει να αλλάξει ούτε να αμφισβητηθεί η θεμελιώδης αρχή του. Η μεταρρύθμιση θα πρέπει να ενισχύσει την αυθεντικότητα και την αποτελεσματικότητα του ΠΟΕ και να εδραιώσει τις βασικές λειτουργίες και τον ρόλο της αρχής του ελεύθερου εμπορίου και του πολυμερούς εμπορικού συστήματος για την καλύτερη προώθηση του παγκόσμιου ελεύθερου εμπορίου και της οικονομικής παγκοσμιοποίησης. Η μεταρρύθμιση δεν θα πρέπει να αποκλίνει από τη γενική αρχή της απελευθέρωσης του εμπορίου και δεν αποσκοπεί στην ανακάλυψη ξανά του τροχού.

Η συμβολή του οργανισμού στο διεθνές εμπόριο είναι πολύ σημαντική γι' αυτό πρέπει να γίνουν σύντομες προσπάθειες ώστε να ενισχυθεί ο οργανισμός με νέες ιδέες και νέα πρότυπα που να συνάδουν με τις βασικές αρχές και τον σκοπό του και να μην αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία του. Διαφορετικά προβλέπω ότι ο κόσμος του εμπορίου θα γίνει χαστικός χωρίς ελπίδα ανάκαμψης.

(Υπογραφή) Βύρων ο δικηγόρος...